

3.4. VPLYV Z PREDCHÁDZAJÚCEHO PROGRAMOVACIEHO OBDOBIA

▪ SEKTOROVÝ OPERAČNÝ PROGRAM POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA SR 2004-2006

Vzhľadom na skrátené programovacie obdobie (2004 – 2006) riadiaci orgán nerealizoval strednodobé hodnotenie programu SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka. Poskytol však podklady (informácie o stave implementácie) pre priebežné hodnotenie implementácie programu, ktoré boli predložené RO pre CSF ako podklad pre ciele priebežné hodnotenie pokroku v implementácii národného rozvojového plánu. Dosah a efektivita vynaložených prostriedkov v oblastiach podpory sa bude hodnotiť v rámci ex – post hodnotenia programu SOP P –RV v zmysle nariadenia Rady EK 1260/1999.

Z hľadiska čerpania prostriedkov, najväčšiu absorpciu finančných prostriedkov vykazovalo k 31.12. 2006 opatrenie 1.1 Investície do poľnohospodárskych podnikov a opatrenie 1.2 Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych výrobkov.

K 31. decembru 2006 bolo nakontrahovaných až 96% z celkových finančných limitov (1450 schválených projektov) na roky 2004 – 2006 v celkovej hodnote 246, 643 mil. €. Prijatých bolo 3044 projektov v celkovej hodnote 497,084 mil. € verejných zdrojov, čo predstavuje 194% z celkových finančných limitov za celé programovacie obdobie 2004 – 2006.

Najviac projektov bolo prijatých v Nitrianskom, Banskobystrickom a Trnavskom kraji.

V zmysle záverov jednotlivých správ o implementácii možno konštatovať, že počas implementácie Sektorového operačného programu „Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka“ sa nevyskytli žiadne významnejšie problémy a nehrozí riziko prepadnutia prostriedkov.

V rámci opatrenia 1.1 Investície do poľnohospodárskych podnikov bolo k 31.12. 2006 schválených 907 projektov v celkovej výške verejných zdrojov 119,688 mil. €. Celkovo bolo prijatých 1915 projektov s celkovou výškou požadovaných prostriedkov 272,690 mil. €, čo predstavuje 222% z celkového limitu na roky 2004 – 2006. Najviac projektov bolo schválených v nitrianskom kraji (255).

Čo sa týka opatrenia 1.2 Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov, k 31.12.2006 bolo schválených 166 projektov v celkovej výške verejných zdrojov 60,864 mil. €. Najviac projektov bolo predložených na zlepšenie a racionalizáciu výrobných postupov. Celkovo bolo prijatých 367 projektov s celkovou výškou požadovaných prostriedkov 131,261 mil. €, čo predstavuje 211% z celkového limitu na roky 2004 – 2006. Najviac projektov bolo takisto schválených v nitrianskom kraji.

V rámci podopatrenia 2.1.1 (ziskové investície) bolo k 31.12.2006 schválených 47 projektov, z ktorých prevažná väčšina (43) bola zameraná na obstaranie mechanizácie, strojov, zariadení a technológií. Ženami bolo podaných 6 projektov. Najviac projektov bolo schválených v Žilinskom kraji (15), čo v súvislosti s geografickou alokáciou neprestavuje žiadnu zmenu oproti dátumu 31.12.2005.

V rámci podopatrenia 2.1.2 Verejnoprospešné investície (neziskové investície) bolo celkovo podaných 76 projektov. Najviac projektov bolo schválených v Prešovskom kraji (32) a podľa typu znevýhodnenej oblasti v horských oblastiach (67 projektov). V zmysle rozdelenia podľa právnej formy predkladateľa, najviac projektov bolo predložených spoločnosťou vlastníkov (37).

V rámci podopatrenia 2.2.1 Spracovanie rýb a propagácia rybích výrobkov, ktoré je financované z fondu FIFG, bolo k dátumu 31.12.2006 schválených 7 projektov, čo predstavuje nárast o jeden schválený projekt oproti údaju z Výročnej správy k 31.12.2005. V rámci podopatrenia 2.2.2 Akvakultúra nebola žiadna zmena v počte schválených projektov oproti dátumu 31.12.2005 (14 projektov). Najviac projektov bolo podaných spoločnosťami s ručením obmedzením (8).

V podopatrení 2.3.1 Pozemkové úpravy bolo k 31.12.2006 schválených 223 projektov v celkovej výške verejných zdrojov 25,625 mil. €.

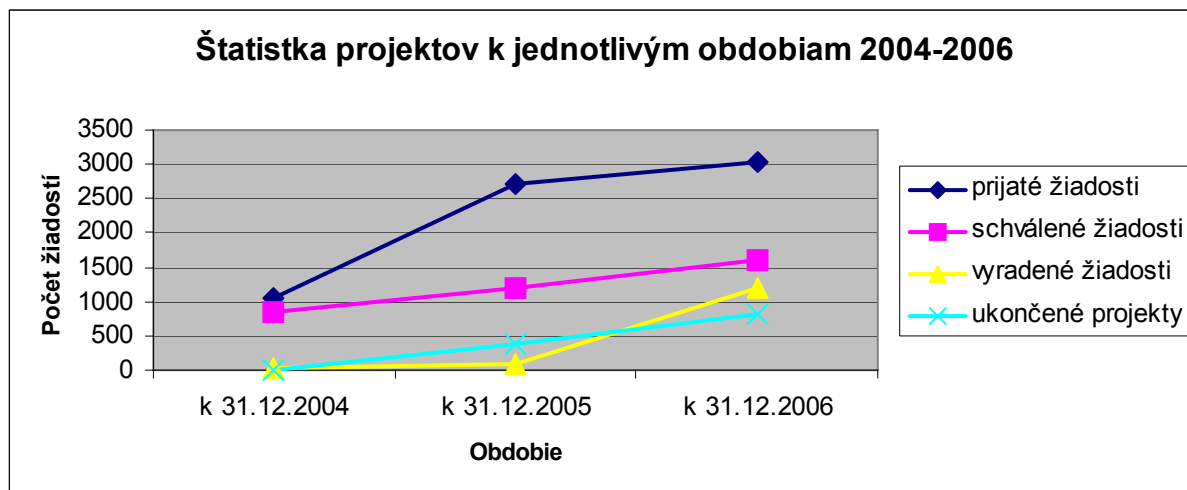
V rámci podopatrenia 2.3.2 Diverzifikácia poľnohospodárskych činností je bolo k 31.12.2006 schválených 91 projektov v celkovom objeme finančných prostriedkov z verejných zdrojov 20, 279 mil. €. Vyraďených bolo 24 projektov. Najviac projektov bolo zameraných na agroturistiku. Čo sa týka geografickej alokácie, najviac projektov bolo podaných v žilinskom kraji, avšak rozdiely v počte podaných žiadostí v porovnaní s ostatnými kraji nie sú markantné ako v iných opatreniach.

V rámci opatrenia 2.4. Vzdelávanie bolo schválených 62 projektov v celkovej výške verejných zdrojov 1,651 mil. €. Najviac projektov bolo podaných v Banskobystrickom kraji (25).

Na Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka sú projekty v rámci opatrenia č. 2.5 Technická pomoc prijímané priebežne. Do 31.12.2006 bolo prijatých 21 projektov v celkovej výške požadovaného príspevku 5, 165 mil. €. Z nich bolo 18 projektov schválených vo výške 5,137 mil. € a 2 projekty boli vyraďené.

V percentuálnom vyjadrení bolo k 31.12.2006 najviac prijatých projektov v rámci opatrenia 1.1 Investície do poľnohospodárskych projektov (62%), v rámci opatrení 1.2 Zlepšenie spracovania poľnohospodárskych projektov a opatrenia 2.3 Podpora vidieckych oblastí tvoril podiel prijatých projektov na celkovom počte prijatých projektov 12%, v rámci opatrenia 2.1. Lesné hospodárstvo podiel predstavoval 8% a u opatrenia 2.4 Vzdelávanie 4%. V rámci zvyšných dvoch opatrení a to opatrenia 2.2 Rybné hospodárstvo a opatrenia 2.5 Technická pomoc predstavoval podiel prijatých projektov na celkovom počte prijatých projektov 1 %.

Z celkového počtu prijatých žiadostí bolo schválených 53%, kde bola zároveň podpísaná zmluva so žiadateľom a vyraďených 39% projektov. K predmetnému dátumu bolo v štádiu spracovávania 8% projektov z celkového množstva prijatých projektov.

▪ PLÁN ROZVOJA VIDIEKA SR 2004-2006

Plán rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2004-2006 (ďalej len „Plán“) je programovým nástrojom pre uplatňovanie Spoločnej poľnohospodárskej politiky na základe nariadenia Rady č.1257/1999 o podpore rozvoja vidieka z EAGGF v skrátenom programovom období rokov 2004-2006. Plán bol schválený Rozhodnutím komisie K(2004) 3238 zo dňa 27.augusta 2004. Príspevok zo záručnej sekcie fondu EAGGF predstavuje 397,1 mil. €, pričom spolu s príspevkom zo štátneho rozpočtu SR tvoria plánované verejné zdroje 520,6 mil. €. Následnými úpravami finančného plánu došlo k poklesu verejných zdrojov, ktorý bol spôsobený presunom finančných prostriedkov z opatrení z nižším percentom spolufinancovania EÚ do opatrení s vyšším spolufinancovaním EÚ a teda menšou potrebou spolufinancovania zo strany SR. Prijatím rozhodnutia Komisie K(2006)6475 bola schválená celková indikatívna alokácia verejných zdrojov vo výške 513, 165 mil. €, pričom príspevok Spoločenstva bol zachovaný v plnej miere.

Stratégia Plánu sa zameriava na rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva v znamení trvalo-udržateľného rozvoja vidieka. Tento cieľ je napĺňaný prostredníctvom dvoch priorít, zameraných na rozvoj vidieckej ekonomiky a zvýšenie kvality vidieckeho prostredia. Finančná podpora je poskytovaná v rámci horizontálnych opatrení (územie SR) a opatrení s geografickou alokáciou pre Bratislavský kraj (Cieľ 2 a nezaradené oblasti), ktoré boli implementované v súčinnosti s operačným programom SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004-2006 (Cieľ 1).

Medzi dominantné opatrenia Plánu, z hľadiska alokovaných finančných zdrojov, patria opatrenia „Znevýhodnené oblasti a oblasti s environmentálnymi obmedzeniami“ (LFA), „Agroenvironment a životné podmienky zvierat a „Príplatky k priamym platbám“. Prvé dve opatrenia sa výrazne podieľali pri udržiavaní a zvyšovaní kvality vidieckeho prostredia podporovaním hospodárenia aj v menej priaznivých prírodných podmienkach, zavádzaním ekologických postupov a prijateľných činností pre ochranu, zachovanie a zvýšenie kvality pôdy, vody a vidieckej krajiny. Spolu s opatrením Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy, ktoré vo svojej podstate prispieva najmä k zalesňovaniu nízko-produkčných pôd, predstavujú tieto opatrenia najväčší prínos pre zachovanie a kvalitu životného prostredia vo vidieckej krajine.

Cieľom opatrenia „Plnenie noriem“ je rýchlejšie zavádzanie noriem v oblasti životného prostredia poľnohospodármi, ktoré majú dopad na kvalitu života vidieckeho obyvateľstva. Slovensko sa zameralo na plnenie noriem, ktoré vyplývali z nitrátovej smernice a smerníc s obsahom noriem pre welfare teliat, ošípaných a nosníc. Zároveň opatrenie „Poradenstvo“ posilnilo zavádzanie noriem v oblasti životného prostredia, zdravia ľudí, rastlín a zvierat a životných podmienok zvierat, pretože minimálnym obsahom poradenskej aktivity boli otázky týkajúce sa smerníc a nariadení uvedených v prílohe III nariadenia Rady 1782/2003.

Opatrenie „Polosamozásobiteľské farmy v procese reštrukturalizácie“ sa ako jediné zameriava na podporovanie neregistrovaných fariem za účelom zvýšenia ich príjmov prostredníctvom aktivít, ktoré smerujú k reštrukturalizácii fariem a zlepšeniu podmienok pre prípadný prechod k farmám registrovaným. Opatrenie „Odbytové organizácie výrobcov“ podporuje združovanie prvovýrobcov do väčších skupín s cieľom podporiť zvýšenie dodávateľskej a odberateľskej sily združených podnikov na trhu.

Ďalšie opatrenia Plánu (Investície do poľnohospodárskych podnikov, Vzdelávanie, Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov, opatrenia v Lesnom hospodárstve, Pozemkové úpravy a Diverzifikácia poľnohospodárskych činností) so zameraním pre Bratislavský kraj, prispeli najmä k infraštruktúrnym, technickým, technologickým a iným investíciám vo vidieckej ekonomike s pozitívnym dopadom na životné prostredie v dotknutej oblasti.

Implementácia Plánu rozvoja vidieka SR 2004-2006

Výsledky hodnotení

Ex-Ante hodnotenie Plánu vykonala nezávislá inštitúcia v súlade s legislatívou a usmerneniami EÚ. Najdôležitejšie odporúčania boli zapracované do Plánu, pričom sa týkali najmä dopracovania stratégie, jej kvantifikovaných cieľov a vybraných priorít rozvoja vidieka. Vo väzbe na tieto úpravy boli dopracované predpokladané vplyvy, ktoré sa očakávali v súvislosti s implementáciou Plánu v ekonomickej, environmentálnej a sociálnej oblasti. Zároveň poučenia z predvstupového programu SAPARD boli vzaté do úvahy pri príprave Plánu.

Strednodobé hodnotenie Plánu sa vzhľadom na skrátené programové obdobie nevykonáva v súlade s čl. 8, nariadenia Komisie č. 141/2004.

Ex-post hodnotenie bude vypracované do dvoch rokov od skončenia implementácie Plánu. Predbežné údaje o vplyve Plánu a jeho jednotlivých opatrení sú uvedené v nasledovnej časti.

Vplyv implementácie jednotlivých opatrení

V roku 2004 bola spustená implementácia všetkých opatrení okrem opatrenia Poradenstvo, ktoré sa začalo zavádzať v nasledovnom roku. Do 31.12.2006 bolo prijatých 2390 projektových žiadostí (okrem opatrenia LFA a opatrenia Príplatky k priamym platbám) v objeme žiadaných finančných zdrojov cca. 318,104 mil. €. Schválené verejné finančné zdroje k vyššie uvedenému dátumu predstavovali 289,310 mil. €, z toho zdroje Spoločenstva tvorili 230,307 mil. €.

Horizontálne opatrenia (územie SR)

Znevýhodnené oblasti a oblasti s environmentálnymi obmedzeniami

Celková výmera, ktorá bola autorizovaná pre kompenzačné platby v znevýhodnených oblastiach v roku 2006 predstavovala 1 143 094,23 ha a 10 333,23 ha v oblastiach s environmentálnymi obmedzeniami, pričom prekryv týchto oblastí je na 10 260,38 ha, a to v najväčšej miere s horskými oblasťami (9 514,11 ha). Autorizovaná fyzická výmera, na ktorú koneční prijímatelia môžu prijať platby v rámci tohto opatrenia predstavuje 1 143 167,43 ha. Výška autorizovaných finančných zdrojov pre rok 2006 predstavovala 81 252 031 €, z toho zdroje EAGGF tvorili 64 655 813 €.

Agroenvironment a životné podmienky zvierat

Opatrenie Agroenvironment obsahuje 10 základných schém, v ktorých sú stanovené postupy hospodárenia v súlade s trvalo-udržateľným rozvojom. Celkovo bolo prijatých 842 projektov, pričom k 30.6.2006 bolo schválených 427 projektov. Výška záväzku dosiahla 134,726 mil. €, z toho 112,983 mil. € predstavovali zdroje Spoločenstva. Od začiatku spustenia opatrenia sa zdvojnásobila plocha a počet žiadateľov v schéme ekologické poľnohospodárstvo. Fyzická výmera (aplikácia akejkoľvek schémy), na ktorej prebiehalo udržateľné hospodárenie k 31.12.2005 predstavovala cca. 265 tis. ha. Celková výmera agroenvironmentálnych záväzkov predstavovala 352,58 tis. ha. Záujem o uvedené opatrenie kontinuálne z roka na rok rastie, čo môže prispieť k zníženiu negatívnych dopadov poľnohospodárskej výroby na životné prostredie a posilneniu ekologizácie poľnohospodárstva v SR.

Plnenie noriem

Plnenie noriem predstavuje dôležitý aspekt hospodárenia s dopadom na zachovanie a ochranu životného prostredia, kvalitu produktov a zdravia ľudí, zvierat a rastlín a welfare zvierat. Celkovo bolo za toto opatrenie schválených 17 projektov, pričom sa očakáva schválenie ďalších cca. 100 projektov. V priebehu implementácie bola časť finančných prostriedkov z tohto opatrenia presunutá, a to kvôli nižšiemu záujmu o toto opatrenie zo strany farmárov. V novom programovom období sa neuvažuje so zaradením tohto opatrenia, pričom záväzky voči konečným prijímateľom budú prefinancované z Plánu.

Poradenstvo

Implementácia opatrenia bola spustená v roku 2005, kedy v rámci prvej výzvy na toto opatrenie prejavilo záujem o finančnú pomoc pre pokrytie poradenských služieb 152 poľnohospodárskych subjektov. Do 31.12.2006 bolo celkovo prijatých 593 projektov, z toho bolo schválených 229. Opatrenie by malo napomôcť farmárom pri implementácii náročných noriem a zároveň poskytnúť dodatočné finančné zdroje pri využívaní poradenských služieb. Plánovaný objem verejných zdrojov, ktorý by mal byť poskytnutý na tieto aktivity predstavuje 853 tis. €.

Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy

Záujem o toto opatrenie bol iba v Cielí 1, za ktorý bolo predložených 22 projektov na zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy. Plánovaná plocha, ktorá by sa mala zalesniť, predstavuje 134 ha a výška finančných zdrojov za celé obdobie záväzku sa predpokladá na úrovni 1,237 mil. €.

Podpora pre polosamozásobiteľské farmy v procese reštrukturalizácie

V rámci tohto opatrenia sú podporovaní neregistrovaní žiadatelia tzv. polosamozásobiteľské farmy. Cieľom je poskytnúť neregistrovaným farmárom finančnú pomoc za účelom reštrukturalizácie ich fariem, na ktorých produkujú poľnohospodárske produkty pre vlastnú spotrebu a časť z nich uvádzajú na trh. Počet prijatých projektov predstavuje 558 s celkovou

požiadavkou finančných prostriedkov 2 829 tis. € za päťročné obdobie trvania podpory. Predpokladá sa schválenie cca. 495 projektov, pričom sa v nasledovnom období len dofinancujú staré záväzky zo zdrojov EPFRV, keďže ide o viacročné opatrenie.

Odbytové organizácie výrobcov

Záujem o toto opatrenie presiahol očakávanie v počte prijatých projektov o podporu, keďže celkový počet dosiahol 37 oproti plánovanému počtu (20) podporených odbytových organizácii výrobcov. Žiadaný objem finančných zdrojov predstavuje 10 461 tis. € z verejných zdrojov za celé obdobie trvania podpory.

Príplatky k priamym platbám

V súlade s čl. 33h nariadenia Rady 1257/1999 SR použila časť prostriedkov Plánu rozvoja vidieka SR 2004-2006 ako príplatky k priamym platbám pre oprávnené osoby. Plánovaný objem finančných zdrojov bol znížený v roku 2006, aby sa nepresiahla povolená výška finančných prostriedkov v pomere k priamym platbám. Celkový objem finančných zdrojov na toto opatrenie za celé obdobie po úprave predstavoval 89, 733 tis. €, z toho 70,310 tis. € tvorili zdroje EAGGF.

Opatrenia implementované v ostatných oblastiach (Bratislavský kraj)

Implementácia opatrení v Bratislavskom kraji poskytla možnosť zapojiť sa poľnohospodárskym podnikom do rovnakých opatrení ako boli opatrenia v programe SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka s geografickou alokáciou pre oblasť Cieľa 1, a teda územie mimo Bratislavského kraja. Celkový počet prijatých projektov za tieto opatrenia predstavoval 159 a objem požadovaných verejných zdrojov dosiahol 30 479 tis. €. Najväčší záujem bol o opatrenie Investície do poľnohospodárskych podnikov v počte 110 predložených projektov a na druhej strane iba 1 projekt bol prijatý na opatrenie Diverzifikácia poľnohospodárskych činností a žiadny na opatrenie Lesné hospodárstvo (ziskové investície). O ostatné opatrenia bol priemerný záujem zo strany konečných prijímateľov.

V období 2007-2013 bude patriť toto územie do ostatných oblastí v rámci SR (mimo konvergenčných regiónov), čo sa prejaví v zníženom spolufinancovaní zo strany EÚ a v určitých opatreniach aj nižším príspevkom z verejných zdrojov na jednotlivé opatrenia.

Skúsenosti a poznatky z implementácie PRV SR 2004-2006

Počas obdobia implementácie Plánu sa nadobudli rôzne skúsenosti a poznatky na jednotlivých úrovniach administrácie opatrení, ktoré sa využijú pri príprave nového programového obdobia na roky 2007-2013. Tieto sa dotýkajú najmä návrhu opatrení, metodických pokynov a usmernení pre konečných prijímateľov a takisto komunikačnej politiky vo vzťahu k dotknutým subjektom. Zároveň je nevyhnutné zlepšiť administráciu jednotlivých opatrení a to najmä z hľadiska časovej flexibility pri vyhodnocovaní a schvaľovaní žiadostí a platieb konečným prijímateľom.

Predpokladáme aj využitie skúsenosti pri organizácii jednotlivých činností a operácií na jednotlivých úrovniach a zložkách, ktoré sú zodpovedné za ucelený priebeh implementácie rozvoja vidieka v inštitucionálnych podmienkach SR.